

КОНФЛІКТ ІДЕНТИЧНОСТІ У ТВОРІ О. ЛЯТУРИНСЬКОЇ «ЄРОНИМ»

У статті досліджено особливості моделі ідентичності у творчості О. Лятуринської на прикладі поеми «Єроним». Ідентичнісна дезорієнтація українських емігрантів, маркерами якої є невизначеність та розгубленість, виявляється на рівні спогадів про минуле та болісних роздумів про сучасне і майбутнє. У творі спогади частіше мають негативний відтінок. Насамперед, такі спогади пов'язані з травматичними для українського народу місцями. У «Єронимі» О. Лятуринської розкрито конфлікт ідентичності. Для ідентифікації людини як особистості на перший план виходить «людська гідність». Національна ідентичність, на думку О. Лятуринської, має ґрунтуватися на «честі роду», складниками якої є єдність народу, мови та віри. За допомогою метафори пам'яті у творі текстуально репрезентовано символічні практики, які є основним джерелом для самоусвідомлення особистості як громадянина.

Ключові слова: пошкоджена ідентичність; травмована пам'ять; конфлікт; спогади; національна ідентичність.

XX століття, насичене масштабними катастрофами (I і II Світові війни, Громадянська війна 1918–1920 рр., Голодомор тощо), спричинило появу в українців травматичного досвіду. Насамперед цей досвід пов'язаний із кризою просторової ідентичності. У цілої нації було зруйновано звичний спосіб буття. Багатьом людям довелося пережити тривожне відчуття розриву з певним оточенням, відчуття втрати спільних цінностей та орієнтирів. Найгостріше кризи просторової ідентичності зазнали емігранти, які вимушено перетнули територіальні кордони своєї держави, а відтак і ментально-психологічні. Варто відразу зазначити, що просторову ідентичність визначаємо не так державними кордонами, як швидше – життєвими ситуаціями, у яких формувалась особистість, її усвідомлення належності до певного етносу. Вимушено дезорієнтовані, українські емігранти мали єдиний зв'язок із національними цінностями, міфами та символами – історичну пам'ять. М. Козловець вважає, що саме пам'ять є «найважливішим джерелом ідентичності» [2, с. 94]. Проте, позначені глибоким відчуттям осуду (як внутрішнім, так і зовнішнім) та вигнання, фактично без сподівання на повернення, емігранти «увібрали» в себе пошкоджену пам'ять. Цей чинник не міг не позначитися на формуванні ідентичності поза рідним простором. Таким чином пошкоджена пам'ять є передумовою формування пошкодженої ідентичності, ознакою якої є культурна травма.

Вивчення питань щодо культурної травми та ідентичності неодноразово потрапляло у поле дослідження психологів, соціологів, політологів, філософів, мас-медійників та істориків. За останні десятиліття в українській гуманітаристиці також спостерігається зро-

стання інтересу до теорії ідентичності в літературному дискурсі. Наприклад, це питання у своїх розвідках порушували С. Андрусів «Модус національної ідентичності», М. Козловець «Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації», Л. Тарнашинська «Презумпція доцільності», Ю. Шевельов «МИ і ми» тощо. Класичними дослідженнями, у яких осмислено проблему ідентичності та її складових, стали праці закордонних науковців: Ч. Тейлор «Джерела себе», Е. Саїд «Думки про вигнання», П. Рікер «Пам'ять, історія, забуття», Е. Сміт «Національна ідентичність», Ф. Фукуяма «Ідентичність і міграція» та інші.

Актуальною літературознавчою проблемою залишається осмислення інтерпретаційних практик українських митців-емігрантів, які у своїх художніх текстах відтворили пошкоджену модель ідентичності. На нашу думку, дослідження цього питання дасть можливість більш повно осмислити чинники, що впливають на формування національної ідентичності в сучасній Україні. Це відповідає одному з головних завдань вітчизняної гуманітаристики. У попередній розвідці «Травматичні візії Оксани Лятуринської» досліджувалась травма втрати рідної України і розчарування в українській еміграції [4]. Наразі метою є виявлення особливостей моделі ідентичності у творчості О. Лятуринської на прикладі поеми «Єроним».

Цей твір написано в Ашаффенбурзі у 1946 році, коли поетка перебувала у таборі Ді-Пі. На той час минуло більше двадцяти років, як О. Лятуринська залишила Україну. Життєвий шлях письменниці позначений маркерами психологічної травми, яку спричинило руйнування звичного способу життя. Усвідомлення цього, а також розуміння безвиході вимушених мігрантів-співвітчизників та її наслідків, стало лейтмотивом однойменного твору.

Час, який О. Лятуринська прожила поза межами батьківщини, став ідентифікатором пам'яті для мисткині, того, що вона «увібрала» в себе щодо національних образів, символів та міфів Батьківщини. Усе це тепер візуалізовано у художньому ландшафті поетки на рівні спогадів про минуле та болісних роздумів про сучасне і майбутнє. Це дає підстави говорити про формування у творчості О. Лятуринської бінарного кореляту – минуле/сучасне та (або) минуле/майбутнє, який виразно відслідковується в поемі «Єроним».

Зазначимо, що Єроним – єдина конкретно названа особа у творі, яка почергово виконує роль то наратора, то власне героя: чернець і літописець. Відомо, що Єроним (бл. 345–420 рр.) – один із чотирьох учителів Західної церкви та знавець Святого Письма і його перекладач. Народився Єроним у Хорватії. Протягом життя йому неодноразово доводилось мігрувати: Рим, Єрусалим, Антіохія, Константинополь, Вифлеєм – це основні географічні місця проживання Єронима. Визнаний ще сучасниками учений, який так багато зробив для інших, закінчив життя на самоті. Навряд чи О. Лятуринська проводила життєві паралелі між собою та Єронимом. Але ми звертаємо увагу на схожість життєвих доль обох визначних особистостей. Перетинаючи кордони не тільки держав, а й континентів, де б не доводилось жити О. Лятуринській, українська письменниця й мисткиня наполегливо й активно працювала на культурній, суспільній та політичній ниві. Попри це поетка почувала себе самотньою.

Звичайно, Єроним О. Лятуринської відмінний від історичної особи. Він також чернець, літописець, але насамперед – українець-емігрант, який разом зі своєю громадою пережив важкі випробування долі та опинився поза межами Батьківщини. Саме від імені Єронима ведеться розповідь у творі. Це дає змогу письменниці об'єктивізувати нарацію. О. Лятуринська могла сама виступити наратором у поемі, адже все, що сказано, «це все її думки, її переживання, її благоловення й прокльони» [6, с. 967]. Але між реципієнтом і авторкою зв'язувальною ланкою стає образ літописця, який робить розповідь більш вірогідною. Виклад від імені О. Лятуринської у творі був би суб'єктивним, а так літописець стає виразником спогадів, міркувань і сподівань цілої нації, він об'єктивно та неупереджено викладає факти. Сам Єроним у вступі звертається до Бога з таким проханням:

Дай з миром у душі новий
паперу розгорнути сувій,
почати трудних днів літопис!
О, дай, як Нестерові, хист,
щоб мій язик був проречист,
щоб карбував діла без злоби! [3, с. 299].

Приємне ведення розповіді від іншої особи, а тим паче від літописця, дає змогу об'єктивізувати виклад, налаштувати реципієнта на сприймання змісту твору як такого, що мав місце в реальному часопросторі.

Проте об'єктивізація розповіді у О. Лятуринської певні ускладнення. Функція Єронима як наратора у творі подекуди змінюється і починає плутати читачів. Якщо на початку твору він говорить і пише від свого імені, послуговуючись займенником «я» («я в келії, достойник схими»), то у II главі використано «ми» («... захист для нас, безбатченків»). Уже тут Єроним виступає не лише у ролі наратора, але й як один із

учасників подій, персонаж твору. І вже наприкінці розділу про нього зазначено у третій особі: «з ложа устає чернець... читає він молитву втікачів...» [3, с. 304]. Постає питання: хто тепер виступає оповідачем? Так, у XIII главі поетка перебирає на себе функцію наратора, більше не приховує свій голос за образом літописця, не може цього робити. Внутрішній неспокій авторки, спричинений психологічною травмою, і наслідків від неї, виринає на поверхню. Бо немає сил мовчати, коли вже немає надії та сподівань:

Надію, квітку серця стяго.
Вже не цвіте вона зірчато
і вже нема чого чекати
і сподіватись, як було.
На руки ти схиляй чоло:
і нащо народила мати? [3, с. 316].

Не літописець Єроним, сама О. Лятуринська звертається до кожного емігранта: «Глянь», – і тільки вона має право закликати: «Схиляй при Ній, Звитязній, чола», – маючи на увазі Україну. Через це розповідь суб'єктивізується, але наприкінці твору функцію наратора знову виконує Єроним. Проте це образ вже не літописця, а пророка, який передрікає Судний день.

Перебирання масок і ролей Єронимом дає можливість говорити про динамізм твору, а не про розвиток його характеру, який не може відбуватися через відсутність дії у творі як такої. «Він і літописець, і пророк, і просто речник загальної Божої правди» [6, с. 968]. Тому оповідь є багатоголосою. Єроним є виразником спогадів, сповідей та сподівань усієї української еміграції.

Початок твору позначений маркером невизначеності та розгубленості, втрати ідентифікації: «У всесвіті безмежнім хто ми?». Саме пошук відповіді на це питання є наскрізним мотивом протягом усього твору. Для вимушених емігрантів це питання є болючим. Вони втратили фізичний зв'язок із Батьківщиною, їм нема куди повертатися, бо «там гірше, ніж в пустині», там «чорні згарища руїни» [3, с. 300]. Ч. Тейлор вважає, що незнання людей того, ким вони є, прямо вказує на кризу ідентичності, що по суті є «гострою формою дезорієнтації» [5, с. 45]. Звичайно, емігранти, втративши власний дім і не маючи ще нового, є дезорієнтованими у часопросторі.

Утрата фізичного контакту з рідним домом не може не позначитися на психологічному стані людей. Проте поетка відразу звертає увагу читачів не на внутрішні переживання у зв'язку з утратою дому, не на причини цієї втрати, а на нові сподівання емігрантів. Ці сподівання пов'язані не тільки з новим домом, хоча трикратне повторення «свій, свій власний дім» і звучить як заклик-молитва. У першу чергу сподівання емігрантів пов'язані зі ствердженням «у гідності людській!». Персонажі О. Лятуринської чітко розуміють, що є для них людська гідність:

...і Харта нам шляхи життєві митить.
І вартовим – Свобода, наш патрон,
і Воля слова, думки й переконань... [3, с. 302].

Не дивно, що авторка для позначення трьох основних, на її думку, складників гідності послуговується асоціонімами. Використання останніх дає змогу підкреслити важливість смислового навантаження цих категорій, кодувальна функція яких полягає в розшифруванні екзистенційних сентенцій у контексті особистісної самоідентифікації персонажів.

Це важлива риса будь-якої людини, бо «гідність властива вільному громадянину або воїну-громадянину, і навіть ще більшою мірою – особі, яка відіграє значну роль у суспільному житті» [5, с. 42]. Це також було важливо і для самої О. Лятуринської, якій неодноразово доводилось відстоювати право на власну людську гідність як в Україні, так і поза її межами. Ч. Тейлор зазначав, що «наша ідентичність – це те, що дозволяє нам визначати, що є для нас важливим, а що – ні» [5, с. 48]. Спираючись на думку вченого, зазначимо, що для персонажів твору «Єроним» основним чинником, який дозволяє їм себе ідентифікувати, є людська гідність. Ці міркування доречні, якщо мати на увазі ідентичність особистості як такої. Але в «Єронимі» О. Лятуринської можна спостерігати конфлікт ідентичності. Це пов'язано насамперед із тим, що у творі зображено декілька типів ідентичностей: від особистісної до національної. Вони постійно взаємодіють між собою, їхні складові або доповнюють, або навпаки суперечать один одному.

Далі авторка твору, через прагнення мати людську гідність, зображує причини того, чому українці вимушено покинули Батьківщину: «і не вдеруться вбивники до хати, / не візьмуть цінний скарб під божником» [3, с. 301]. Крізь рядки можна зрозуміти, як прагнення до миру та добробуту, цю мрію-сподівання щось затьмарює, не дає спокою. Попри те, що фізична небезпека залишилась у минулому, емігранти не мають внутрішньої рівноваги. О. Лятуринська стилістично стримано, але змістовно-емоційно вказує, що мрія емігрантів має «терня». Саме пам'ять – це те «терня», що не дає їм спокою, не дає змоги забути щось важливе для них:

Що, що це є? – Чи прадідів могили,
чи степу синь і жайворонка спів,
і верби над ставком похилі?

Чи то непомщені гроби батьків? [3, с. 301].

Образи «синь степу», «жайворонка спів», «верби над ставком», «могили прадідів» складають метафору пам'яті, джерелом якої є спогади індивідуальні та більше – колективні. Поетка використовує цю метафору для текстуальної репрезентації символічних практик, які є невід'ємною складовою національної ідентичності українців. Концептуалізація цих образів глибоко закорінюється у свідомості емігрантів, про що свідчать збереження і «передача» цього досвіду майбутнім поколінням, які народжені вже поза межами України. Відтак, можемо говорити про культурну пам'ять, що характеризується наявністю символів, що існують поза часом і простором. Засвоюючи національні символи, індивід має самоідентифікувати себе з тією чи іншою нацією.

Культурна пам'ять як складник національної ідентичності вступає у конфлікт із ідентичністю особистісною. У творі прочитується велике прагнення емігрантів жити гідно, відчувати себе людьми, більше – особистостями. Але цьому прагненню на заваді стоїть колективна пам'ять. Останню увиразнює мотив провини перед майбутніми поколіннями: «ти землю покидав на глум чужим.../ А що, а що ти скажеш своєму сину?» [3, с. 301]. Для підсилення смислового навантаження почуття провини кожного з емігрантів авторка використовує образ сатани. Єроним розмірковує про те, коли між співвітчизниками з'явився «людсь-

кого роду ворог клятий». І відразу ж дає відповідь на це питання:

Пригадую, він вже давно між нами:
коли життя з нас кожен рятував
за всяку ціну. Як? – Ніхто не тмив,
лише б втекти від згину й від заграв [3, с. 306].

У рядках твору не варто шукати співчуття головного героя. Більше того, її Єроним засуджує українців у тому, що вони самі винні у своїх бідах, бо багато хто «тягнув якби́льше й все, що тільки міг, / і то без жадної, либонь, потреби». Третій розділ твору – це внутрішній монолог наратора, присвячений проблемам українського народу та причинам їхньої появи. Як ми вже зазначали, центральний образ цього розділу – сатана. У поемі цей образ є традиційним, він утілює в собі вселюдське зло. Саме через образ сатани у творі розкрито такі риси, які, на думку поетки, притаманні українцям. Це заздрість, жадібність, егоїзм, бажання легкої наживи, зневага тощо. Наприкінці розділу до наратора, який власне й уособлює українську еміграцію, приходять усвідомлення, що він згрішив. Тому безнадійно лунають слова «І світ мене зловив земний» [3, с. 307]. Цей рядок є аллюзією на відомий вислів Г. Сковороди «Світ ловив мене, і не спіймав». Завдяки переінакшенню цього афоризму у творі досягнуто ефекту чіткого розуміння оповідачем фатальності того, що сталося з українською еміграцією. Вони готові понести відповідальність за свої вчинки, тому щиро й емоційно звучить заклик до Всевишнього:

Нам мало всіх Твоїх страшних покар.
Пошли чуму! Нехай увійде, чорна,
нехай жажне на смерть Твій гніводар! [3, с. 310].

Відчуття провини за скоєний гріх – втрату батьківщини – не залишає ченця. Саме воно підсилює усвідомлення емігрантами неможливості прийняття нової батьківщини:

Нема отчизни? – Іншої не треба!
Ніколи не вросе у серце чужина.
Хай ще і ще нас Бог карає з неба, –
Отчизна в світі є лише одна! [3, с. 301].

Як ми вже зазначали, більша частина наративу «Єронима» – це не розвиток дії як такої, а спогади. А. Ассман у своїй праці «Довга тінь минулого. Меморіальна культура та історична політика» пише, що спогади зазвичай фрагментарні й не мають ані минулого, ані майбутнього. Текстуалізація спогадів надає їм форму і структуру [1]. О. Лятуринська у поемі «Єроним», текстуалізувала спогади, як особисті, так і колективні. Вона не тільки структурувала ці спогади і надала форму, а також окреслила їх часопростір. Такі спогади у творі поетки мають негативний відтінок, бо пов'язані з травматичними місцями для українського народу: «Сибір, і Казахстан, і Колима». Для узагальнювального означення цього меморіального ландшафту письменниця використовує слово «Родіна», яке у творі бере в лапки, що показує ставлення і наратора твору, і самої О. Лятуринської до внутрішньої політики Радянського Союзу. Яскраво виражене негативне сприйняття й інших травматичних для українських емігрантів місць – таборів Ді-Пі:

Яка свобода? Таж отут насилля!
Чи, може, втратив глузд? Який азиль? –
Затискуй п'ястуки чи плач з безсилля!

Ніхто не допоможе нівідкіль.

Женуть людей вельможці на поталу.

Йдемо за дріт і до кривих присяг,
і, щоб уникнути знушання шалу,
ховаємо отчизни ім'я й стяг [3, с. 303].

Табори для переміщених осіб стали першою локацією, в якій персонажі «Єронима» усвідомлюють розрив із національними кодами та смислами. Відтак можна говорити про пошкоджену ідентичність, до якої призвела травма, нанесена колективній свідомості радянським тоталітаризмом: «Розгардіяш, бешкеття, брязкіт, крик... / – Ви так?.. На шибениці! До розстрілу! / Ульох. Та от вам, от!..» [3, с. 304].

Персонажі твору намагаються позбутися спогадів, що завдають болю. Тут можна простежити певну стратегію щодо вирішення цієї проблеми. Так, у творі на підсвідомому рівні українська еміграція намагається витіснити ці спогади, замовчуючи неприємний досвід свого життя, «набравши враз до рота ковт води». Іншою ж стратегією є компенсація неприємних спогадів думками про краще. Наприклад, так побудована «молитва втікачів», у якій згадується «Київська свята Софія». Ця локація для емігрантів набуває міфічних ознак, що мають велике значення для ідентифікації українців. Київ, повернення до нього, для мігрантів стає головною мрією. IV розділ присвячений найприємнішим спогадам для будь-якої людини: про рідний дім, матір, дитинство:

... Я вдома, вдома! Милі руки неньки
мене, малого, вгвтують до сну [3, с. 307].

До образу неньки О. Лятуринська зверталась у збірці «Материнки». У цій збірці спогади про матір витісняють негативний досвід спілкування з батьком. У главі IV «Єронима» також можна спостерігати цю стратегію витіснення. Приємними для наратора є спогади про дитинство, метафору якого знаходимо у «Бедрику», «Чар-зіллі» та «Ягілці»:

... А світ увесь, як писанка, яскравий.
З тобою йде він і за межі сну.

Там веселкові мерехтять заграви.

Пливеш, пливеш у казку чарівну... [3, с. 307].

Втеча з реального світу до уявного світу дитинства дає змогу емігрантам, які мають пошкоджену ідентичність, відмежуватись від проблем і травм, які залишаються непроговореними. Попри намагання позбутися травматичних спогадів або компенсувати їх позитивними емоціями, персонажам твору не вдається повністю «зтерти» пам'ять. Єроним О. Лятуринської усвідомлює неможливість позбутися травматичних спогадів: «От наче знов перегортаеш Книгу Русів / і ходиш згрищем Великої Руїни» [3, с. 308].

Проте наратор намагається відшукати в колективній пам'яті те, що допоможе відновити пошкоджену ідентичність емігрантів. У IX розділі цей пошук має продовження. Так, Єроним, напружуючи пам'ять, намагається згадати, де подівся «національний геній»? Але, виявляється, його не потрібно ніде шукати, бо «В душі народній досі він нуртує / і вибухає, мов стихія, враз» [3, с. 313]. Національний геній – це один із символів, за допомогою якого українці самоідентифікують себе. Попри те, що наратор вказує на присутність національного генія серед українців, наприкінці розділу ми спостерігаємо неможливість його впливу

на емігрантів, через їхню травму, а відтак – кризу ідентичності.

Якщо на початку твору перед нами поставало питання про людську гідність, яка, на думку О. Лятуринської, є основним складником особистісної ідентифікації будь-якої людини, то наприкінці поеми – інше питання. Його можна сформулювати так: на чому ґрунтується національна ідентичність українців? Останні рядки X розділу дають чітку відповідь: «Це честь! / оте мічне закляття з роду і до роду. / Це честь твоя і разом честь всього народу» [3, с. 314]. Чи жива національна честь? Що розуміється під цією категорією? Відповіді на ці питання подано у наступному розділі:

...Єдин народ, єдина віра і язык єдин... –
Повторюй це, немов закляття.

Хіба снагою аж праправнуки освятять,
щоб це ввійшло у кров і в чин [3, с. 314].

Наратор твору, підкреслює важливість цих трьох категорій (єдність народу, мови і віри) для національної ідентифікації українців. Попри розуміння важливості останнього, українській еміграції, що «розпорошились, як той пісок», не вдається зберегти «честь роду». На фоні відновлення німецьких міст після зруйнування змислово контрастними є рядки про смерть української надії:

Тож начебто і не дивинка:

Нема ні правди, ні добра, –
крихка надія, райдуг гра,
розтала враз, немов сніжинка [3, с. 317].

Ці слова є глибоко песимістичними, бо зникла «райдуг гра». Третя збірка О. Лятуринської «Веселка» (веселка – райдуга) містила найбільше барвистих образів природи, рідної землі. В цій збірці було розкрито світ дитинства, а тепер найдорожчі спогади, пов'язані з ненькою, «розтанули». «У поразці України, в розкритті забріханості демократії, у розкладі й отвариненні еміграції – бо так бачила поетка ці речі – запанував Чорнобог, її безжалний і нелюдяний Батько» [6, с. 969].

Проте авторка, з присвятою «Дражі Михайловичеві і нашим повстанцям», зберігає надію на відновлення національної честі й вірить, що «заблеще іскорка червлена» [3, с. 317]. Тому знову лунає молитва до Всевишнього з проханням:

Заглянь ласкаво, Боже, й в душу втікачеві!

Там чорні шибениці і хрести.

Пошли провісником чи голуба, чи меву,
щоб змученій душі, нарешті, мир знайти! [3, с. 318].

Отже, у творі О. Лятуринської «Єроним» ми визначили особливості моделі ідентичності української еміграції. Ідентичнісна дезорієнтація, маркерами якої є невизначеність та розгубленість, виявляється на рівні спогадів про минуле та болісних роздумів про сучасне і майбутнє. Індивідуальні та колективні спогади є джерелом для національної пам'яті, яка увібрала в себе концептуальні образи Батьківщини. У творі спогади частіше мають негативний відтінок. Насамперед, такі спогади пов'язані з травматичними для українського народу місцями. Було виявлено певну стратегію щодо намагання позбутися травматичних спогадів: витіснення, замовчування неприємного досвіду життя та компенсація неприємних спогадів думками про краще. У «Єронимі» О. Лятуринської зображено конфлікт іден-

тичності. Це пов'язано із взаємодією двох типів ідентичності: особистісної та національної. Модель осо-бистісної ідентичності вимушених утікачів пов'язана зі сподіваннями на краще життя. Насамперед, це сподівання на право мати «людську гідність», головними складниками якої є свобода і воля. Основою

національної ідентичності, на думку поетки, є єдність народу, мови та віри.

На нашу думку, перспективним у подальшому дослідженні конфлікту ідентичності у творчості О. Лятуринської стане глибший аналіз поетики її творів американського періоду.

Список використаних джерел

1. Ассман А. Длинная тень прошлого. Мемориальная культура и историческая политика / пер. с нем. Бориса Хлебникова. Москва : Новое литературное обозрение, 2014. 328 с.
2. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.
3. Лятуринська О. Зібрані твори. Торонто : Видання Організації Українок Канади, 1983. 813 с.
4. Поліщук О. Травматичні візії Оксани Лятуринської. *Наукові праці : наук. журн.* / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили ; ред. кол. : О. В. Пронкевич (голова) [та ін.]. Миколаїв, 2018. Т. 316. Вип. 304. С. 81–86.
5. Тейлор Ч. Джерела себе / пер. з англ. Київ : Дух і літера, 2005. 696 с.
6. Шевельов Ю. Після «Княжої емалі» (Над купкою попелу, що обула Оксаною Лятуринською). *Вибрані праці*. У 2 кн. Кн. II. Літературознавство / упоряд. І. Дзюба. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 948–985.

О. Л. Поліщук,

*Черноморський національний університет імені Петра Могили,
с. Николаев, Україна*

КОНФЛИКТ ИДЕНТИЧНОСТИ В ПРОИЗВЕДЕНИИ О. ЛЯТУРИНСКОЙ «ИЕРОНИМ»

В статье исследованы особенности модели идентичности в творчестве О. Лятуринской на примере поэмы «Иероним». Идентическая дезориентация, маркерами которой является неопределенность и растерянность, украинского эмигранства оказывается на уровне воспоминаний о прошлом и мучительных размышлений о настоящем и будущем. В произведении воспоминания чаще имеют негативный оттенок. В первую очередь, такие воспоминания связаны с травматическими для украинского народа местами. В «Иерониме» О. Лятуринской можно наблюдать конфликт идентичности. Для идентификации человека как личности на первый план выходит «человеческое достоинство». Национальная идентичность, по мнению О. Лятуринской, должна основываться на «чести рода», составляющими которой является единство народа, языка и веры. В произведении использована также метафора памяти для текстуальной репрезентации символических практик.

Ключевые слова: поврежденная идентичность; травмированная память; конфликт; воспоминания; национальная идентичность.

О. Polishchuk,

*Petro Mohyla Black Sea National University,
Mykolaiv, Ukraine*

IDENTITY CONFLICT IN THE POEM YERONYM BY O. LIATURYNSKA

The study of interpretation practice of Ukrainian artists-emigrants remains of current interest. The latter recreated the damaged identity model in their artistic texts. In our opinion, the solution of this problem will enable to reconstruct the formation of national identity in modern Ukraine more fully.

The purpose of the present research is to identify the features of identity model in the works of O. Liaturynska on the example of the poem *Yeronym*.

It is concluded that the identical disorientation of Ukrainian emigrants, which is represented by uncertainty and confusion, manifests itself on the level of memories of the past and of the painful reflections on the present and the future. The poet, fixing both personal and collective memories, not only structured them and provided a form, but also outlined their time-space. Such memories have a negative connotation in the work because they are associated with traumatic for Ukrainians locations. In *Yeronym* by O. Liaturynska, it is possible to observe a conflict of identity. This happens primarily due to the fact that the poem depicts several types of identities, from personal to national ones. They constantly interact with each other so that their components either complement or conversely contradict each other. While identifying a person as a personality, so-called "human dignity" comes to the fore. According to O. Liaturynska, the national identity must be based on the "honor of the race", whose components are the unity of the people, the language and the faith. The book also uses the metaphor of memory for the textual representation of symbolic practices, which is an integral part of the national identity of the Ukrainians. The characters of the work are trying to get rid of the memories that cause pain. The poem reveals a certain strategy for solving this issue: suppression of traumatic memories, understatement of unpleasant life experiences and compensating for unpleasant memories with thoughts about the best.

Key words: damaged identity; traumatic memory; conflict; memories; national identity.